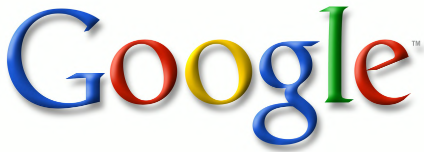
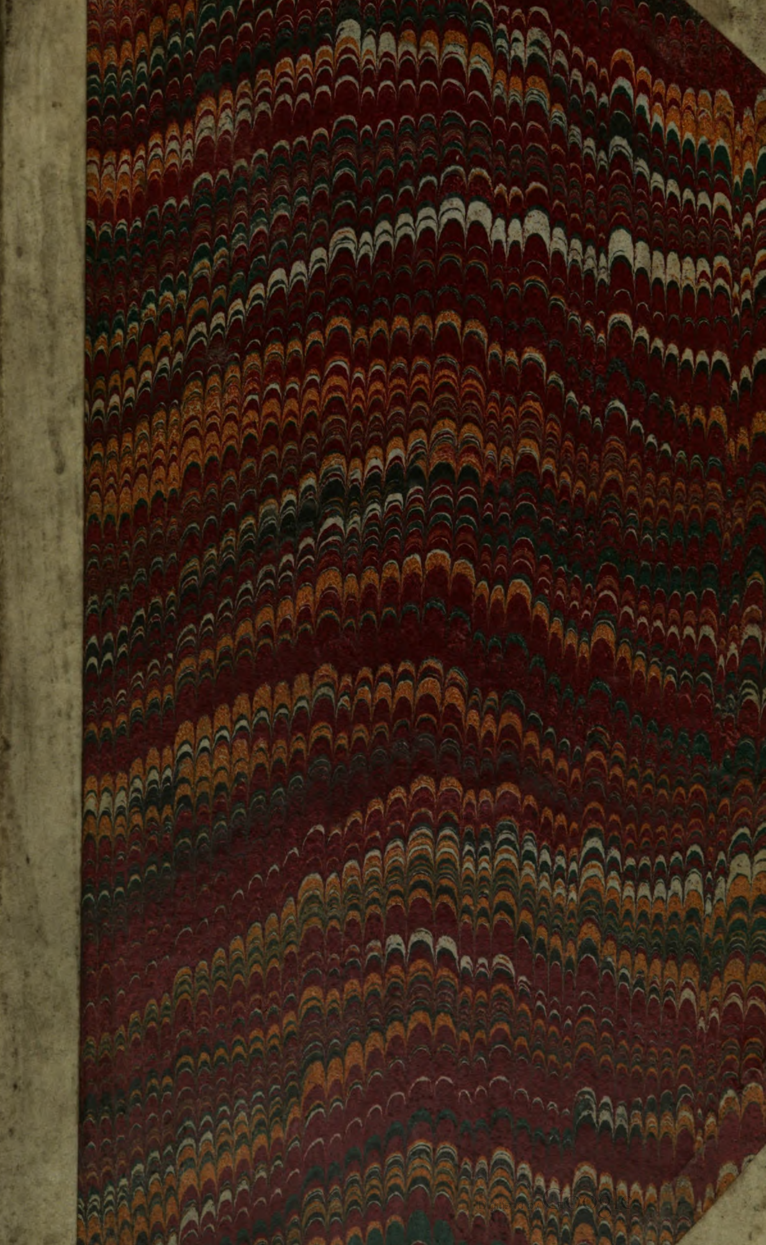
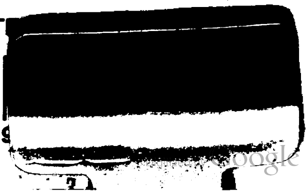

DE TONGVALLEN IN NEDERLAND,

2de PROEVE,

WAARIN DIE VAN

SCHEVENINGEN, KATWIJK, ZAANDAM, MEDENBLIK, COLHORN EN ROERMONDE,

GEZAMELD TEN DIENSTE VAN

Dr J. M. FIRMENICH'S

GERMANIENS VÖLKERSTIMMEN

DOOR

Dr J. H. HALBERTSMA.

30 Exemplaren.

N° 23

DEVENTER,
J. DE LANGE.
1846.

DE TONGVALLEN IN NEDERLAND.

Ten voorledenen jare heb ik in de Kunst- en Letterbode aan alle liefhebbers hunner moedertaal in Nederland het eerbiedig verzoek gerigt, om mij ten behoeve van Dr Firmenichs onderneming, *Germaniens Völkerstimmen*, met proeven der onderscheidene tongvallen van dit rijk wel te willen verpligten. Niet een enkele regel is hier uit eenigen hoek van Nederland op ingekomen, en alzoo heb ik ongelukkig genoeg mijne weddingschap gewonnen. Een vriend immers van mij was zoodanig opgenomen met het denkbeeld om alle de tongvallen van Germanjes volken in eenen bundel bijéén gezameld te zien, dat hij de Nederlandsche natie naar zich zelven beoordeelende, stellig meende, dat 't van alle kanten proeven bij mij regenen zoude. Ik daarentegen mij grondende op de vroegere ondervinding van anderen wedde tegen hem, dat er niet eene enkele letter op mijne aanvragen zoude inkomen. Toen de Duitschers onmiddelijk daarop mijne oproeping met zoo veel welgevallen ontvingen, dat zij dezelve vertaalden en in den Pruisischen staatscourant overnamen, dacht mijn vriend zijne weddingschap reeds

half gewonnen te hebben. In deze oogenblikken zijn hem echter de schellen van de oogen gevallen. Het is hem thans klaar als de dag, dat bij de Nederlanders alle belangstelling in dit onderwerp is uitgebluscht, en dat zij in de verzameling van proeven onzer tongvallen geen hooger doel zien, dan zich met de plat- of onbeschoftheden in de taal van het gemeene volk een enkel oogenblik te vermaken. Het zijn dus geene bronnen van taalkennis, maar grappen, en wel grappen van het gepeupel, dat niet fatsoenlijk heeft leeren spreken.

Deze hoog-fatsoenlijke wijsheid kan ons echter niet beletten, om de volkstaal te beschouwen als de bron, uit welke de boekentaal eenmaal is voortgegaan, en dat bij de pedante onderscheidingen, verwarringen en onbestaanbaarheden, welke de spraakkunstenaars de laatste hebben opgedrongen, en bij alle twisten, die daar 't gevolg van moesten zijn, men zijn laatste beroep steeds op de volkstaal maken moest. Buiten alle belangstelling dus om, welke men al of niet voor de onderneming van Dr Firmenich gevoelen mogt, blijft het belang der volksdialecten voor de grondige kennis onzer boekentaal onveranderlijk hetzelfde.

Het is echter juist deze algemeene onverschilligheid, die de uitzonderingen eene des te grootere waarde moet bijzetten, en mij aanspoort, ja dringt, om die Heeren, die op mijn in 't bijzonder aan hun gerigt verzoek

oogenblikkelijk tot mijne dienst gereed stonden, hier openlijk mijne dankbare hulde te bewijzen. Het streelt mij hier vooral te moeten noemen den Heer Mr J. VAN LENNEP voor het Amsterdamsch; den Heer J. GÉBEL voor het Scheveningsch; den Heer J. DEELEMAN voor het Katwijksch; den Heer CHARLES GUILLON voor den tongval van Roermonde, alle vier met opstellen van eigene vinding. Verder de Heeren G. VAN ORDEN, oud Burgemeester van Zaandam, voor het Zaandamsch, en Dr J. P. AREND voor het Medenbliksch, en de tongvallen van de Streek en Colhorn, die beiden zich de opsporing van eenige proeven wel hebben gelieven te getroosten. De Heer Mr A. F. SIFFLÉ heeft mij begiftigd met eene dubbele vertolking van het *Roosje* van Bellamij, de eene in het Steedszeeuwsch en de andere in het Landzeeuwsch, beiden uitmuntende door eene groote naauwkeurigheid, en opgehelderd door grondige aanmerkingen op het Zeeuwsche taaleigen. Het één en ander moet elders en later verschijnen. Ook over de plaats, welke alle deze dialecten in het Friesch, het Nedersaxisch en het Brabandsch, (later Hollandsch genoemd) de drie hoofdtalen van Nederland, beslaan, behoud 'k mij later in het breede te spreken.

DEVENTER, Dr J. H. HALBERTSMA.
20 Julij 1845.

VERHAAL

EENER GEBEURTENIS TE SCHEVENINGEN

in den Jare 1697.

IN DEN SCHEVENINGSCHEN VISSCHERS-TONGVAL.

Pieterneef, en jy gisteren die brik ook voor de wal ezien? Wel, kaerel, wat was y nae! op 't raeken of. Een *scheveeling* (1), *jooi* (2), dat *y* (3) op de bank niet stootte! — Neen, Baertout, ik eb er niks van ezien; 't is vreemd om deuzen tyd een schip voor de wal; was et een *slagschip?* (4) — Wis en zeker een slagschip. Oor, Wout, ik eb et er maar niet op begrepen: *warje* (5), as je zulke schepen voor

(1) Scheveeling — beteekent geluk, of een goeden uitslag.

(2) Jooi — is jonge.

(3) Het persoonlijk voornaamwoord in den derden persoon wordt veelal als i uitgesproken, en de H wordt nergens uitgedrukt, zoo dat ik die letter aan 't begin des woords overal heb weggelaten.

(4) slagschip — oorlogschip.

(5) warje — beteekent de vrees voor een toekomend, of een verborgen gevaar.

de wal ziet. — Toen 't oorlog was, Evert, was dat niet vreemd. — Zeker niet vreemd, Kees; die Engelse kwammen ons toen maar om een denkje plaegen. — Nouw, *Symen* (1), toen is er ook mennige schuit van ons enomen, en veul visschers ewwen van de schrik en *alteraetie* (2) er een *miskwaem* (3) van ehouwen. — Ben jy ook enomen eweest, Wout? — Of ik enomen eweest ben! Jae, wel driemael, en de eerste keer was ik pas an et Engelse schip ebragt, of die *diengeunis-* (4) kinderen adden myn goed al *beschaerd* (5). — Beschaerd! zeg maar estolen; diefagtiger naetie is er niet, as die Engelse *benne* (6). — Maar Wout, kon je 't niet ontvlugten, toen ze je achternae zatten? — Ontvlugten? Oe ken jy 't nou ontvlugten, begryp nouw, *as je onder* (7) zeil *ben* (8), en je bent onder zeil; of wat nog slimmer is, asje an de netten leg en je leg

---

(1) Symen — is de naam van Simon.

(2) alteraetie — ontsteltenis; het wordt meest met het woord schrik verbonden.

(3) miskwaem — is ongesteldheid.

(4) diengeunen — is een vloek.

(5) beschaeren — is een verzachtend woord van stelen: als iets uit een grap wordt weggenomen, of het ontvreemde van weinig waarde is, of, dat men het genomene niet zoo zeer als dieverij aanmerkt, en het toch werkelijk dieverij is.

(6) bennen — wordt veel gebruikt voor het woord *zijn*.

(7) as — de l wordt bij *als* veelal weggelaten. Ook die omzetting van rede heeft veel plaats, vooral als er in eene betogende wijze gesproken wordt.

(8) ben — wordt veel voor zijt gebezigd.

an de netten, en je ziet een schip, dan weet jy nog niet wafvoor een schip dat is, en eer je met mekaar dan een *rezeluitie* (1) enomen ebt is het schip al zoo nae, dat je 't mit moeite meer ontloopen ken. En as je 't dan treft dat de wind *klaks* (2) ant leggen gaet, zoo as het met ons ebeurt is, dan is et glad fout; dan zette ze *der* (3) sloepen uit, en je ben in de flank. — Die Engelse ewwe et altijd ons ebakken; je oort neut zoo niet van Russen, Denen, Zweden, of Fransen, dat die schuiten van ons enomen ewwe. — Zeg dat niet, Teunis; ik heb mennig een reis ooren veraelen, dat de Fransen et ook bont maekte. Eb je nooit ëoort van die Franse brik, die al maar jagt op de schuiten maekte, maar weergaes de pot verteerde. — Neen, ouwe; wat is daer by ebeurt? — By ebeurt? weet je dat niet? Luistert dan, dan zel ik je zeggen wat er by ebeurt is. Je ken *Leen-keuze wel, Leen-keus, die nouw nog Leen-keus* (4) is; die zyn Grootvaers Grootevaer was stierman op een schuit; et was zoo wat in et jaer zustienonderd-zeuven-en-negentig. Nouw mot je weten, dat de Fransen de vissers in die tijd onbesteld kwammen plaegen; dan nammen ze al erijs een schuit, en dan al weer

(1) rëzeluitie — beraad, rede, of uitslag van een zaak.
(2) klaks — is spoedig, plotslings.
(3) der — is hun.
(4) Wanneer iemand op die wijze genoemd wordt, wordt de persoon veel bij zich zelven vergeleken.

is, zoo tot veertien toe; jae, jooi, tot veertien toe, die dan op geld esteld wierden, waervoor men ze dan kon los kryge. Die Fransen was et maar te doen om zoo veul te aelen as ze maar konnen, verstae je, Baerend! — Wel, dat ewwe ze altyd edaen; ik zeg, dat ewwe ze altyd edaen. — Nouw zoo wier dan Leenkeus, zoo iette die stierman, mit zyn schuit ook enomen, en op rantzoen esteld, maar die Fransman iew twie of meer mensen an boord evangen; misschien wel de alve *schuite volk* (1), en stierde de stierman met de schuit naer land om een somme geld te aelen, en as y die somme geld dan bragt, dan zou de schuit worden vry egeven. Oe groot die som was, daer is gien eugenschop meer van; dat de som groot mot eweest ebbe dat is zeker; want de *Baes* (2) van de stierman ad zoo veul geld niet, althans al de inweuners van Schevelingen gavven elk zoo veul, dat ze mit aelen en brengen et geld, dat de stierman noodig ad, by mekaer kregen. Von je dat niet mooi, Baerend? — Dat was opregte Ollandse trouw; ik zeg, dat was opregte Ollandse trouw. — Maar, mannen, motje weten, dat die somme gelds allerlei geld was, deur de wulle, dat et van allerlei mensen kwam; et waeren guldens, dortientjes, der-

---

(1) Eene hoeveelheid wordt meest op die wijze uitgedrukt als: een ketele koffij, een schuite visch.

(2) De reeder wordt doorgaans Baas genoemd.

tiendhalven, zeuvendalven, schellingen, zustalven, en duweltjes, alles deur mekaer. Nouw om vorder te gaen, de stierman gaet weer mit dat geld nae 't Franse schip, en toen de stierman by de kappetein in de kijuit kwam, en kwam in de kijuit, en et geld uit zyn bozem *langde* (1), en et op de taefel wouw uittellen; wat denkje? daer is ummers, de vent mit dat geld niet te vreên; y wul zoo mennigerlij en zulk klein geld niet ewwen; y jaegt de stierman de kijuit uit en stiert em weêr nae 't land om groot-geld. Nou de man gaet weêr an zyn boord, en zeilt om *din* (2) tot y weer an wal komt. Je begrijpt, et *strang* (3) was vol mensen, en je ken naegaen oe die *ting* (4) van de stierman een groote verslaegenheid baerde; dat ken je wel naegaen, jooi! — Op et ooren van jouw verael wordt myn bloed waeter; ik zeg, myn bloed wordt waeter. — Nouw, *amper* (5) ijt een ouwe zeeman de rezeluitie van de stierman eoort, of y brult uit: „Wel, mannen! mannen! zou ik me zoo laeten ringelooren? Wouw ik zoo laeg wezen? Dat in der eeuwigheid niet! Wouw ik

---

(1) langen — wordt meest voor halen gebezigd.

(2) om din — is naar land.

(3) strand — wordt uitgesproken als of er voor de *d* een *g* stond, welke als *ing* met eene verzachte uitspraak van *g* klinkt. Het is jammer, dat er in onze taal voor dien klank geen letter bestaat.

(4) ting — is tijding.

(5) amper — is naauwelijks.

dat gedoogen? Ik waeg er voor den diengeunen myn ouwe kop an! Toe, toe! Naer den Aeg, nae de Prins, om soldaeten mit snapaenen, en laeten we et schip overweldigen, dat die Franse *bouwerkop* (1) weet, wat grootgeld is! — Die ouwe man ad nog jeugdig Ollands bloed, ik zeg, y ad nog jeugdig Ollands bloed. — Nouw, Baerend, zoo ezijt, zoo edaen; ze gaen nae de Aeg, en krijgen daer groot geld, en brenge mee en vijftig granediers en een *boko* (2) kruid en lood. Om kort te gaen, nouw was maar de groote zaek om dat boeltje an boord te krijgen zonder dat de Fransman et bemerkte, want de brik lij nog binnen de *snee* (3) van 't land. — Oe ging et nou vorder toe, *Ewet?* (4) — Dat zel je ooren. Die granediers gingen zoo te *ruifel* (5) op anden en voeten kruipende an boord van de schuit, en toen ze in de schuit waeren, en ze waeren in de schuit, stakken ze daedelyk in zee. — Wel, Ewet, wieren al die granediers niet zeeziek? — Zeeziek? Jae, de Fransman van de schrik. Nouw, jooi, drae was de schuit van de wal, en et schip naekende, gooyen ze de dregge op het boord van de Fransman en sjorren de schuit vast; die granediers bleven

---

(1) bouwerkop — is bij 't gemeen een der voornaamste scheldwoorden.
(2) boko — is veel.
(3) snee van 't land — is in 't gezigt van 't land.
(4) Ewet — is de verbastering van den naam Ewout.
(5) te ruifel — is schielijk, met haast, met spoed.

al maar onder inzitten. De stierman langt et geld en springt over, en komt met de kappetein in de kijuit, en ging an 't tellen, en toen y an et tellen was, en was an et tellen, telde y al maar verkeerd om tijd te winnen; verstae je, Baerend? Om de kappetein maar in de kijuit te ouwen, dat de granediers en de zeelui der gang konnen gaen. — Die stierman was *poletyk* (1); ik zeg, die stierman was poletyk. — Een matroos van de schuit, Wullem Bal, zoo iete de man, sprong et eerst over, en pakte me daer twie Franse beet en sloegse as talouten teuge mekaer, en nam er ien van op, en smakte dem op 't dek neer, dat y *kwakte* (2). De andere matrozen, die nog an boord waeren, deejen iensklaps al de lukken open, waerop de soldaeten en de eele schuitevolk in iens oversprongen. Toen ginge alle man an de slag; daer ad je een *geroezemoes* (3) van de andere wurreld; daer vlogen de andgranaeten as knikkers over het dek, en elk pakte ze man, en *plokaerde* (4) wat ze maer konnen. De kleine jonge, die de Schevelingers an boord adden, sprong ook over, vloog nae de kijuit, en gaf de kappetein mit een bijl een ouw in de kop. Kortom, de

---

(1) poletyk — is slim, schrander.

(2) kwakte — daar weet ik de beteekenis niet van, maar het wordt veel gebezigd bij het noemen van een stoot of val.

(3) geroezemoes — verwarring, drukte.

(4) plokaeren — wordt veel voor vechten gebezigd.

Franse brik wierd, zoo asje begrijpen ken, al gaauw prys emaekt, en toen ze dem in der magt adden, en ze adden em in der magt, voeren ze mit et schip en de gevangenen de Maes op, en wierden te Rotterdam overegeven. — Mooi zoo, mooi zoo; je zel et *deur de bank* (1) zien, dat alle barbaerse bedrijven der eigen straffen.

C. GÉBEL.

---

(1) deur de bank — is doorgaans.

DE ORKAAN,

IN DEN SCHEVENINGSCHEN VISSCHERS-TONGVAL.

'T Was herfst, me zag in et oost de murgeglansen gloren;
Al meer de zon deur 't swerk in flaauwe weerschijn boren;
De wind zweeg giens en gaer; een labberkoeltje drong
Deur *swaere* (1) dikke lucht, die an de kimmen *ong* (2).
Et koeltje blies de vaen al *maar* (3) *naer* (4) alle streken;
Et blies, maar lag weldrae as aedemloos bezweken.
De wolken ingen zwaer: ze rustten mit er voet
Langs 't waeter an de kim as burgen op den vloed.
Ze rezen in 't noordwest mit donker blaauwe wanden
En toppen as besnouwd, en mit varlichte randen.
De meeuw die dreef er voor en glinsterde in de lucht,
Al wiegend op en neer mit uitgerekte vlugt.

---

(1) De klank van de *a* met die van *e* vermengd, heb ik door *ae* uitgedrukt, het Fransche *ai*.
(2) De *h* wordt nimmer uitgesproken.
(3) In *maar* worde de klank van de *a* behouden.
(4) In *naer* smelt de klank van de *e*.

De *luchten* (1) pakten saem; men zag die al maar kruyen
En schuiven op malkaer. De zon brak deur in 't zuyen,
Bescheen de torenaen, en gaf er an een gloed,
Net as van de aevendstar as die nae 't waeter spoedt.
De zeeman zag in 't rond, zoo vort zyn oog kon dregen,
De voorbo van een sturm, *verloap* (2), en *felle regen* (3).
Y zag de zon in 't west bedroofd weer ondergaen;
De stilte duide ook an een naederende orkaen.

Daer rukt de sturmwind los; ebroken uit zyn banden,
Jaegt y mit dol geweld et waeter op de stranden.
De visser draeft na 't boord. De schuiten raeken vlot,
Al is er nog gien vloed. Me viert de kaebels bot,
En wint de vloot nae 't duin: et roer word ofeängen,
Et kluifout ineäeld, et landtouw opevangen,
En langs de steve deur de beugel vast esjort;
Et zwaerd wordt ineäeld, de schuit al *opekort* (4).

Et ard geschreeuw an 't strang scheen in de sturm te smoren;
Et loeide stark en fel; de donder brulde in de ooren
As 't raetlen van de sturm; 't was alles ien geluid,
De donder en de orkaen. De bliksem, die schoot uit

---

(1) *Luchten* wordt veel voor wolken gebezigd.

(2) Een onweer, met bliksem en donder vergezeld, wordt veel een *verloap* genoemd.

(3) Ik heb onweerslagen in regen moeten veranderen; omdat het woord *dragen* geheel de klank van de *e* aanneemt.

(4) De schuit *opkorten* is, naar het duin winden.

By straal op straal; hy vloog al lichtende op de golven;
De zee, die kookte fel; lag as in snouw bedolven.
De stroom liep langs et strang, al ooger, ooger op,
En 't waeter sloeg op 't duin, en spoot tot an de top.

Jae, aekling viel de nacht: me *staroogde* (1) op de murgen.
De lucht was eel beset; et maenlicht bleef verburgen;
't Noordweste joeg et zwerk voorby mit nieuwe vlugt,
En blaesde 't oeverzand as mistdamp deur de lucht.
As jagtsneeuw stuift et schuim, dat an den oever beefde,
Deur 't Durp, en in et duin. Al wie nae redding streefde,
Wie elpen wouw an 't *strang* (2), werd deur de kracht des
Verdrongen, neeresmakt, egooid dan ier en ginds, (winds
Of deinsde al achteruit by 't ijgen deur de vlaegen.
De wind was as een streom, die van 't geburgte schiet,
En alles mit em sleept; 't geboomte boog as riet,
En zwaaide deur de lucht; de zwaere takken kraakten,
En scheurden van de stam; en *woeyende* (3) eiken smakten
Mit wortels op de grond in oopen op mekaer.
Veule uizen stortten in; de daeken ier en daer,
Die wieren los erukt, dat al de pannen vlogen
By zwarmen deur de lucht. De zee wierd fel bewogen.
Et duin, dat scheurde los en schoof in 't waeter neer,
De golfslag brak er op en kaeste zeewaerds weer.

---

(1) *Staroogen* wordt veel voor *staren* of *turen* gebezigd.
(2) Dat woord *strang* is moeijelijk in den visschers tongval uit te drukken.
(3) *Woeyende*, is een bijvoegelijk naamwoord, dat iets buitengewoon zwaars of krachtigs aanduidt.

»Oe vreeslyk uilt de oskaen! Neen! nuit, nuit keert y weder,
» Die nouw de zee bevaert; (zoo riep men) » y zinkt neder
» Gelyk een *bakstien* (1) zinkt. Gien kiel keert dat geweld.
» 't Zinkt alles as et graen deur 's majers zeis eveld.
» Nuit zie me Wouter weer; y is al omekomen;
» Zyn vaertuig dryft al lang an stikken deur de streomen."

Zyn (2) buerenschoolden saem, eur art deur vrees ekneld,
Begaen mit Wouters lot. Ook was et lang voorspeld,
Dat Wouter zou vergaen: men ad eöord, er waeren
Zus (3) geesten lest ezien; jae, zus, gelik er vaeren
Zus mensen op de *bom* (4). Ze zweefden om de schuit,
Van Wouter op en neer: een licht ging voor der uit,
Een licht as 't noorderlicht, en waer die geesten zweefden,
Daer stoof et waeter weg, en al de duinen beefden
Voor de opslag van der oog. Jae, zusmael was die stoet
Verschenen op et strang, verdwenen in de vloed.

Daer onder 't laege dak ezonken in de smarte
Zat Aelidae, zyn vrouw, in de ienzaemeid; eur arte

---

(1) Het woord *bakstien* wordt al veel gebruikt om iets in een zinkenden staat uit te drukken.

(2) Thans bestaat er onder de visschers weinig bijgeloof; ik geloof dat wij dien vooruitgang aan het verbeterd onderwijs hebben toe te schrijven.

(3) *Zus*, het getal *zes* waarin nog de klank van de *e* in de uitspraak min of meer wordt behouden; zoo als er ook onderscheid bestaat met de klank *vol* en *bol* als aard*bol*.

(4) Een schuit wordt ook onder de visschers veelal *bom* genoemd.

Geeft zucht op bange zucht; der stem stikt in eur borst;
Eur bozem ijgt nae lucht; ze snikt, ze beeft, ze torst,
Meer dan ze *dregen* (1) ken: der oog staet strak, gien traenen,
Die veulal voor et leed verligting kennen baenen,
Gien traen komt uit er oog. Ze rilt by 't sturmgeweld,
Dat op de schoorstien brult; ze slaet, ze wringt, en knelt
Eur anden in mekaer; ze rijst en zijgt weer neder,
En spant er krachten in: »Och, zag ik jouw iens weder,
»O, wellust van myn ziel!" (zoo gilt zy) »'t is edaen,
»Edaen! och, Wouter! och! most jy, most jy vergaen!"
Nou zat ze spraekeloos eel in eur zelf verzonken,
En staroogde op de vlam van 't lamplicht, wijl de vonken
Verstoven deur de wind, die deur et venster floot.

Daer oort ze een zwaere stap, die dreunt; daer stoot
De deur van 't uisje los, en Wouter inevlogen,
Roopt, »Aelidae!" Y snikt, een traen staet in zyn oogen.
Y bulkt et uit, en valt an eure bozem neer.
Zy zit verstijfd, erleeft, valt van er zelve weer.
Maar ruimer klopt er borst; een blos komt op er wangen,
Eur bloed loopt arder om, al arder by et prangen
Van Wouter an eur borst. Ze blijft an em eboeit,
En 't druipend nat der zee, dat langs zyn *veeroofd* (2) vloeit,
Stort neer by traen op traen. De vreugd die eur vervulde
Verdreef et waes van smart, die eur gezigt omulde.

---

(1) Dat woord moet geschreven worden met ééne *e*.
(2) *Veeroofd*, voorhoofd.

»O, Aelidae! nuit, wie de zee bevoer, ontkwam 't gevaer
»Zoo groot as ons beliep''; (dus zegt y) »Baer by baer
»Sloog op de *boug* (1), en stortte op 't dek, en deur et wrikken
»Van 't kaebeltouw op 't boord, vloog 't *vellingout* (2) an stik-
»En 't touw knapte of as rag. We mosten toe nae 't land, (ken,
»En dat by donker weer: nog vort, nog vort van 't strang
»Zag men de branding al, en 't opezette waeter
»Vloog krullend om ons een, mit ijselik geklaeter,
»En oog, oog rees de *zee* (3) as torens voor ons uit,
»En blinkte van et schuim. 'k Zat an et roer; de schuit
»*Lag regt voor zee* (4). Daer rees een golf en kwam evlogen
»Al bruisen op ons an: y viel, en 'k wierd eslogen
»Van 't roer tot an de mast. Ik dreef in 't kokend nat.
»De waeteroop vliegt voort en oud de schuit omvat,
»En sleept et vaertuig mee: 't geraes, et orten, stooten,
»Van 't vaertuig in de golf, was fel. Myn tochtgenoten,
»Zy allen, waero vastenaegeld van de schrik:
»Men docht an gien beoud in 't schriklik oogenblik.
»Oe fel de orkaen ook woei, de wind ad gien vermeugen:
»De vaen ing langs de mast, en draaide somtijds teugen,
»Jae, teugen wind; zoo snel, zoo krachtig was de stroom;
»Y liep de wind vooruit; y vloog. Maar onze boom

---

(1) *Boug*, is boeg, het voorste gedeelte van een schip.
(2) *Velling* is een dwarshout van het eene boord tot het andere, waarop de kabel rust.
(3) De *zee*, beteekend in dien zin ook *golven*.
(4) *Voor zee*, is als het roer naar wind en golven is gekeerd; dit is bij een verbolgen zee van groot belang om het land te bereiken.

»Schoot ienskiaks uit de golf. Daar lag de schuit te drijven
» *Dwars voor de zee* (1), ik riep, » Ael op de fok! We blijven!
» We vergaen! hael op! hael *toch de staffok*(2) op!" Gien woord
» Wierd deur et sturmgeuil, oe ard ik riep, eóord.
» Ik vloog van 't roer, en eesch mit kracht de fok nae boven;
» Ik stoof nae 't roer *weerom* (3), en 't vaertuig voort eschoven
» Viel iensslags weer voor zee. Mit elke golf, die rees,
» Zag ik de dood. De zee was enkel schuim; de vrees
» Vermeesterde onze moed, by 't naedren, by et landen,
» Tot dat de leste golf dee onze bodem stranden.
» O, Aelidae! nuit, waer 'k ook zwierf, vergat ik jouw;
» Je beeld bleef me altijd by, in elken nood; maar nouw,
» Nouw docht ik niks. — Maar oor, oor, oe de winden loeyen!
» Ik vrees voor d' eele vloot; nog blijft et waeter groeyen,
» Et rijst, en 't is nog eb. Maar, Aelidae! 'k mot foort:
Y geeft eur de afscheidskus, en Wout ijlt weer nae boord.

De nacht verdween, men zag mit onbewolkte straelen
In vlammen 't ochendrood verrijzen langs de daelen,
En gaf een blyde groet, nae zulk een droeve nacht,
Die somber nederzonk mit wolk op wolk bevracht.
Men oorden niet zoo ard 't geblaes der winden ruischen,
Maar mit een starker val de zee te zwaerder bruisen;

---

(1) Dat de golven op de zij van het vaartuig slaan; die ligging is hoogst gevaarlijk.
(2) Het redmiddel om de pink een gunstige wending te doen nemen.
(3) *Weerom*, terug.

De *wind zweeg* (1) voor de zee: dat teiken kondigde aen
De oop op beter weer, et einde van de orkaen.

SCHEVENING,
1844.

C. GÉBEL.

(1) Wanneer het gebruis der zee boven het geloei des storms gehoord wordt, is een zeker kenmerk, dat de storm bedaart.

Ten slotte moet ik aanmerken, dat de zachte en hard-lange *e* en *o* overal in de uitspraak kenbaar is.

KATWIJK

OP ZEE.

. . . .

Ik wandelde met mijn' vriend, die al de dorpelingen vroeger gekend had, al verder het dorp in; ten hunnen gevalle maakte hij van hunne dorpstaal gebruik, zoo als uit de volgende ontmoetingen blijkt.

„Owel, (1) Gorsie mijn! (2) wà ben je grooat eworde, (3) Trijn! ik sou (4) je zuiver iet ekeune hebbe, azzie je taaet (5) nie bij je hà. Je lijkt (6) krek op je mem. Wulle w' eris wedde, dà tj'al avintuur (7) heb! Nouw, (8) je houft ir gien bloos voor

---

(1) *Owel*, wel. Eens vooral: de *w* gelijk in 't Engelsch.

(2) *Gorsie mijn!* Mijn God! . . uit ontzag het woord verdraaid. *Gorsie mijn*, voor, mijn Gorsie, gelijk *vader ons*.

(3) *eworde* . . . de g blijft bij alle verledene deelw. weg.

(4) *ik sou* . . hier heeft de *s* de scherpte van de *s* om de voorafgaande *k*.

(5) *taaet*, *mem*, *beb* en *bessie*, kindernamen voor vader, moeder, grootv. en grootmoeder.

(6) *lijkt*, het voorgevoegde *ge* laten ze weg bij gelooven, gelijken, gelasten: althans in de conjugatie,
ik loof, lijk, last.

(7) *avintuur hebben*, aan 't vrijen zijn, of liever gevrijd worden.

(8) *Nouw* en *wel* hebben ze onophoudelijk in den mond.

op ie kooanen te krijge: 't is gien zunde! Je vader in je moeder waaere regteveurt ooak iet wijzer."

„ Kristene ziele! nouw zie jik èèrst wie 'k veur heb, Minnèèr Jaaepkop, (1) je mot it me niet (2) kwaaelik neme, maaer ik kon je eerst iet; je bent zooa blaaik eworde! En die bokkebaaerde staaene (3) je nimmendal niet mooai. Je bint ummers iet kwaae-deegs? (4)".

„ Nééèn, Trijn, op in béétje pijn in de regge nae, wul it nog al mit me: tussebaaije ben ik wel wà dingsig in min ooft, maaer dag gaaet (5) dan weer óver. Zeg erais, hoe hait it je beb? die mod (6) al mooai out worde!"

„ Hèère! (7) hebbie daaer iet van eleze in de krant? Me grooatje is virléè week in in kuip evalle, die borendevol hééèt waaeter was, in toe (8) haait de zièl ir zooa ebrand, dasser an heen egaaen is; dat (9) hait de méèster in de krant laaete zette. Nouw, dat hait me beb

---

(1) *Jaaepkop*, Onder elkander zeggen zij Jaaep, maar fatsoenlijk willende spreken, voegen zij er *kop* achter, in de meening, dat nu alles hersteld is.

(2) *niet*, hier met *n;* waarom, is ligt te zien.

(3) *staene.* Verb. monosyl. we staaene, we gaaene, we doene.

(4) *kwaae-deegs*, Ziek, niet al te wel.

(5) *dag gaaet.* De t weg blijvende, komt veelal de eerste letter van 't volgende woord in de plaats.

(6) *mod* voor *moet*, komt mij vreemd voor.

(7) *Hèère!* interj. niet voor *Mijn Heer.*

(8) *toe* altijd voor *toen.*

(9) *dat*, met t om de volgende *h.*

im zooa annetrokken, dattie (1) de kooars ekregen hait, in nouw haittie 't gusteren al ofelaid: zooa skierlik, dat 't gerecht (2) er gien iens bij tijds bij hait kenne komme. Je zout iet looaven, hoe bedrouft of me snaaer is, die mit Wullemmen (3) etrouwd is."

„Zooa! Wullim ooak al in den houwelikken staaet! En haittie al wà klains?"

„Twie knechchies; 't dorde kint waz in maaissie: das dooad. Maaer, hooar reraais, al ben je van ons vollik (4) iet, ik mach 't jouw wel zegge; je heb ons altijd wel magge lijn, en je heb ons altijd in goet hart toe edroege: (5) azze we daaer nog an denke, dan skiet me gemoet fol (6). Maaer wat wou ik alëvel (7) zegge? Jà! (8) onze Wullim hait it slecht laaete legge: hij iz an de zuip egaaen, en allis haittie virdisteleweert. Ik kom ooak iet méèr over zin drempel: die starrik-

---

(1) *dattie*, idem.

(2) *het gerecht*. Men stelt het maken van testament uit tot op het uiterste. De Notaris heet hier het geregt, om dat deze gewoonlijk Schout is, en de geregtsdienaar onder de getuigen was.

(3) Willem*men*. Een eigennaam door eene praepositie voorafgegaan, of door een verbum beheerscht, wordt meestal dus verbogen: hier komt nog de *n* bij, om de volgende *e*.

(4) *vollik*, familie.

(5) *dragen*, edroegen; *slaan*, esloegen.

(6) *fol* voor *vol*, om de voorafg. *t*.

(7) *alëvel*, ook weer, evenwel.

(8) Holl. *ja*, bevestigend, *jaae*; interjectie, *jà!*

ke drank, die weet wat! Kort naae de brulloft zagge m'it (1) al ankomme; 't waz of ir gien deurkommen an was. De gosganselikken dag de wegt (2) op, of mit sin (3) sundaaegse kammezooal lanterfante naae de wörf, (4) of mit zin gat in de hörrebörrig, of in 't klappuis. In wassie tuis, dan zou ie gien vin verroert hebbe om zin wijf te hellepe. Lai! lai! (5) daaer is gien vóórbeelt fan: altijd nelleboge op de taaefel; 't was of zin narme lam waaere; ik looaf iet dassooa lang assenetrouwd benne, dattie zös nemmers waaeter veur onze Merij epet hait. In dan, in lammertjespapkind, je leve zooa niet! Kallifsnat (6) smiddigs en suikelaaet savis, buite de zundag. Smoussies (7) bij de koffie en kluitjes bij de tée! Rooakflaais ōp zin vier ure stik (8),

---

(1) *m'it*, voor we, het.

(2) *wegt*, waar komt die t van daan?! de volgende *o* doet het niet. — Nog meer: *weg* wordt *weeg* in: » ga uit de weeg," weer niet om de pra-pos. *uit*, want men zegt: » hij raakt van de wegt of."

(3) *sin*, voor *zin*, om de t.

(4) *wörf*, het plateau tusschen de huizen en het strand, waar meest altijd menschen bij goed weer staan te praten; ze hebben van daar ruimzigt over zee. Bij slecht weer staan of zitten zij op vaste banken, in een daartoe expresselijk gebouwde loods of keet, met smalle reeten naar den zeekant, die met schuiven gesloten worden: dat noemt men het klaphuis. *Klap* van klappen, babbelen.

(5) *Lai*, lui.

(6) *nat*, soep.

(7) *smoussies*, baffletjes.

(8) *stik*, boterham.

en allan (1) koukebak, póting, broedertjes (2). — Zin wijf klaaegt huize hooag: 't arreme mens looapt op klompe (3), maaer denk kie dà sinjeur holleblokken (4) an zin bienen ebbe wul? Wè (5) jaae wel! zulleverde gespen op zin skoe! Kortevoort, hij laait in goddelooas leve; 't is of it in haiden is. Kwaae (6) slaaet tie in kruis, azze wà gaaene gebruike, maaer leze (7) doet tie zin leve niet. Hij iz ooak al van de branspait (8) of ezet, in bij de leste óverlooap (9) kon ie gien iens in stée (10) krijge. 't Is bedrouft,

---

(1) *allan*, gedurig, herhaalde malen.

(2) *koukebak*, pannekoek: *póting*, koek op de ketel; *broedertjes*, poffertjes.

(3) *klompe*, muilen met zware *houten* zoolen.

(4) *holleblokken*, wat men hier klompen noemt.

(5) *wè*, voor wel.

(6) *kwaae*, kwalijk, te naauwernood.

(7) *leze*, bidden, bij de Katholieken.

(8) *branspait*, de *d* valt weg. 't Is een eer tot de brandspuit te behooren.

(9) *overlooap*, steurharingvangst op de Engelsche kust.— Gevaarlijk, en dus neemt men de knapste kerels. Bij het vertrek der vaartuigen is het een dorpsfeest. Een couplet van een liedje voor die gelegenheid luídt:

Daaer vaere ze hèèn. — God! wul ze bewaren
Voor vliegende störm in bruisende baren. —
Waai op, ooaste wintje! maer toch niet te fel........
Kijk! *ie* waait mit zin hoetje voor 't lest nog vaarwel.

wie die *ie* is, veronderstelt de verloofde maagd, dat de geheele wereld wel weet.

(10) *een stede*, plaats, dienst op het vaartuig. De reeder ontvangt de helft van het netto provenu, en de andere helft deelt het bootsvolk met den stuurman. De

bedrouft! — Nouw, minneer Jaaepkop, ik mot gaaen boete, want de skuite maaeke klaaer: van middig trekke ze al neer (1). Ik wol (2) je gindag zegge: Gò segent je!"

Daar gaat net de klink (3): „Alleman mot „op sèè (4) komme, om de man op 't hout „te hellepe." (5) — Laat ons spoedig naar het strand gaan: ik hoor de menschen reeds. „Zet je panje (6) rèè! Haaele! Haaele!"

„Ken je me nog, Klaaes?"

„Wel, bij min ond zin zaaelighaid! Ik zou haaest zegge, dat je minneer Jaepkop bent. Bij me ziel: hij is it. Dat zel ik Vaders (7)

---

portie die ieder ontvangt noemt men: met den deel hebben.

(1) *neer*, van duin naar laag water.

(2) *wol*, de *l* wordt niet gehoord.

(3) *de klink*, bekken van den omroeper.

(4) *see:* s voor z, om de p. *Op see*, aan 't strand.

(5) *op 't hout helpen.* De visschersvaartuigen staan aan den duinkant; zijn dikwijls in het mulle zand gezakt, of door stuifzand bezet. Die vaartuigen worden op rollen naar zee gevoerd en moeten dus eerst geligt worden, om er eene zoldering van planken en de rollen onder te brengen: *ieder* helpt daaraan gratis. — » Om de *man* te helpen;" in dat *man* ligt iets meedogends.

(6) *panje*. Ik waag de volgende gissing. De zeelieden ligten het vaartuig op, door er met den rug opwaarts tegen te duwen, en hebben daartoe een schild op den rug van beteerd zeildoek, opgevuld met werk of vlas. Zou dat ook een *pantser* kunnen genoemd worden? Dat er pan*je* van gemaakt is, kan niet vreemd zijn, omdat *zet je* vooraf gaat en dit dus zangeriger is.

(7) *Vaders.* Vreemd, maar het is zoo: » teugen vader*s*, teugen moeder*s*, teugen oom*es* zeggen," beteekent, tegen *mijn* of *onze* vader, moeder enz.

zegge; 'k wul im ir daelik konskop (1) van geve; wà sel ie staen kijke. Kom jelui (2) strakkies bij ons op het alfzössie, dan zelle me same een koppij deilen?"

„Jaae, Klaaes, ik sel komme, ik heb toch nog zadder tijd over. Is dat Jan en zeun (3) iet, die daaer zin boezeroentje weer antrekt?"

„Né-en, das Dirk en jonge (4); die vaaert al voor alf man."

„Hoenèèr (5) vaaere de skuiten of?"

„Dà sel wel mörrege worde. Gustere doch ik, dà we van daaeg te waaeter zouwen e-gaaen hebben; maaer 't waaeter is te laaeg, omdat er gien wind is. 't Is dooad gelemijn (6); de zéè is zoo slecht az in spiegel; de garrint (7) speult in 't zwinnetje (8), in 't windtje zuijelikt al toe en an, en apperdan klaaert de lucht ooak op."

„Hadie, Klaaes! 'k Wens sie in goeje teelt en fijtig gulde met en deel."

---

(1) *konskop*, kondschap.

(2) *jelui* ..... = gijlieden = gij, meervoud.

juilie = gijlieden = een gedeelte: b. v. aan één ploeg werklieden zou men zeggen: *juilie* graaft, en aan een andere ploeg, *juilie* kruit.

jylui = gij, in tegenstelling van anderen. *zylui* hebben het niet gedaan, maar *jylui*.

(3) *Jan en zeun* = Jans zoon, = de zoon van Jan.

(4) *Dirk en jonge* = idem.

(5) *Hoeneer* = wanneer.

(6) *dood gelemijn*: dat versta ik niet. Kan het ook verbasterd zijn van *dood element*? het beteekent blad stil.

(7) *garrint*, garnalen.

(8) *zwin*, zeewater tusschen twee banken.

„ Wacht in amerijtje (1)! Dat héèrschop mot ik min hozen (2) is laaete kijken; 't benne splinter naaegel nieuwwe, die Sijme van Floor uit de kroft emaaekt hait. Eerst was ik bij Jaepe van Wullem Haine, maaer nouw ben ik bij Sijmes, je weet wel, die zooa bang was voor bramzijgertje (3). — Kijkereis, minneer, die heb ik ekregen van me peetemeut, je weet wel: Aael en moeder. — Maer 'k gaae skafte; we hebbe van middig kouwelouw uit de braaemand (4), ofskeun ik liever in snees tonge hà uit de binne-Lek (5). In 't ginderaael, 'k hou meer van plaffis as fan ronfis (6). Ik wù je groete."

„ Zooa Teune-baaes, jij ook nog op te biene? Heuch ie nog wel, dà we saeme knikkerde, in houpelde, in skietklooatte, in takkelessie (7) speulde?"

---

(1) *amerijtje*, een *ave maria*, den tijd dien het duurt om het optezeggen: *marija* zegt men, en niet *maria*.

(2) *hozen*, laarzen, die met een bovenstuk tot ver boven de heupen komen.

(3) *bramzijgertje*, phosphorieke dampen, die uit zee zeldzaam opstijgen en zamen trekken, en welke door de verbeelding vergroot en tot gestalten van duivels vervormd worden.

(4) *braaemand*, wat de visschers niet op den afslag brengen en voor eigen gebruik houden.

(5) de *binne-Lek*, de zee tusschen het strand en de Breeveertien.

(6) *plaffis en ronfis*: plat-, rondvisch; t en d weg, en echter om hunnentwil de v verscherpt.

(7) *takkelessie*, nu krijgertje: 't komt van, *ik tak U het leste*.

„ Wel, zouw wik iet? 't Heucht me nog zooa réè as ten dag van gustere, dat Aaert van Frits de dekker en (1) vlieger te bait ging en net op 't komboffie van skeele Neèl uit de boe (2) neerkwam. Sunt is er al wat ebeurt! Maaer we wulle het dekkelis maaer op de ketel laaeten, plag Kaaet Mossel te zegge. Haddie! toet flussies. Je weet de wegt ummers wel? Je mot de andere wörf op, geune is feul te moeizaaem voor je."

Wat is daar te doen? Luisteren wij.

„ Nouw, ik wed om een blaaedje hailigmaaeker, dazze mit im in de kraaem mot."

„ In ik wed om een voete (3) vlais van nèèn. Sommenke mense benne zooa: ze denke, wà sij durreve, dàt doet in âr. Om dat tie nouw mit de maid uit fastelavenden eweest is; wel hawaer, dà said niks, 't is ummers al lang an eweest met erlui."

„ Nouw, nouw, maaek maer gien kaskenades. Je zoukt, gò straf me, altijd ruizie."

„ Ikke? van me leve niet. Wat zeg jij, Kees?"

„ Juilie roupt altijd Keeze tot schaitsman. Nouw, zet jelui je skoenen nèèr, en we zellen opgooijen, scharp of plomp (4), wie of in mussie janever geeft, en zooa drink je lui 't of. Daer spoug jij ooak niet in, Piet: dat eb ik

---

(1) *en* teeken van genitivus.
(2) *boe*, de loods, waarin de schuiten gemaakt worden.
(3) *voet* = ¼ van een beest.
(4) *scharp of plomp*. Een mes opgooijen, en tusschen de beiden laten vallen.

virléè jaer nog te Jarremuijen ezien; toe hà je in ooalik vrachchie achter de knooapen. Of prouf j'im nouw iet meer, nouw je te kofferdij vaert?"

„ Jonges, maaekkie réè! Haaes ie, rep ie, skeer ie! Daaer kompt den ouwen an."

„ Waer?"

„ Wel, vlak bij de vierbot (1)."

„ Wel, hawaaer, wà kent mijn skele?" Ik durf im wel asterant in zin bakkis zièn; ik gaae veur gien mens in de wörreld uit te weeg."

„ Wel nouw, wul jij im dan zin biene (2) vegen as ie aan booard komt? Daer lait nog in varreke (3) in 't veronder, vlak bij de vetbostel. Assie in in goet memeur is komt ir te mèt in dikkaaet uit zin broukzak."

„ In dikkaet? Gien dikketon; kwaae in skeepieskelling."

„ Zoa, jonges! Staae je daaer saaeme te klappen mit je narmen over mekaer?"

„ Jaae, stierman; we wachte op Ai (4) van Klaaes Piete."

„ Dan zè je lang wachte; want die is vort (5) hier van daaen, an 't aarappele roôn, mit Gerrit de koddebaaijer."

---

(1) *vierbot*, vuurtoren.

(2) *bienen*, voor voeten. Die op een' nieuwe vloer, een nieuw gebouw, een schoon schip komt, worden de voeten geveegd, en geeft daarvoor een' drinkpenning.

(3) *varken*, stoffer.

(4) *Ai*, Ary.

(5) *vort*, ver.

„ Wel, haegels! Das froug in de tijd. Ik laaet me hange, as z' in kriel (1) vol krijge van daaeg."

„ Nouw, das heurlui zaek, in azze wij nouw onze zaek doene, zooa goet azze me kenne, dan hebbe me Gos segen te wachte."

---

(1) *kriel*, mand geschikt om op den rug te dragen.

FLAAUWE HERINNERINGEN

AAN

EEN BEZOEK OP EEN HOLLANDSCH ZEEDORP, TEGEN HET EINDE DER VORIGE EEUW.

. . . . Wij kwamen in de school, alwaar zich een gegons als van een menschenkorf deed hooren, te midden waarvan wij ginds en hièr onderscheiden konden:

„ A, b, bof,
De meester is een mof,
De mattres is een moffin,
'k Heb een boukkie, daaer staaet het in."
elders:
„ Haantje-pik, wat zel je me leere?
Al wat in den Bijbel staaet.
Groot a, klain a, b."
ook wel:
„ A ga je ma?
E ga je me?
I sta bij;
O krekke zoo;
U Enne wil je wennen? (Omkeeren, want dan is de n eene u.)
U pario! (Dat weet ik niet te verklaren)."

Wij verzochten den meester eenige proeven. Hij slaat met de plak op het deksel van zijn lessenaar: „Stil allegaar! Hein! zeg het abe op."

(Hein.) Grooate a, klain a, bé, cé, dé, é, effe, gé, ha, ietje, ijje, ka, elle, emme, enne, o, pé, kuwe, arre, esse, té, u, uve, dubbeldouwe, ikse, ijje, zidde.

Kees! spel het woord *poppekraam!*

(Kees.) Pé, o, pé, pop; pé, é, pé, poppé; ka, arre, ae, ae, m, kraaem, poppekraaem.

Hoeveul syllabes?

(Kees.) Méèster, assiblieft, drie.

Willem! tel tot honderd!

(Willem.) Ien, towie, drie, vier, vijf, zös, żeuve, acht, nege, tien, ellif, twaaelif, dortien . . . . .

Al genog: wat is twaalf?

(Willem.) Méèster, assiblieft, een d*e*zijn.

En een snees?

(Willem.) Méèster, assiblieft, ik weet 't iet.

Jij, Jan!

(Jan.) Méèster, assiblieft, twintig.

Braaf! die jongen zal wel leeren. Hij heeft van de week al drie bonnetjes op zijn schrift, ooak?

Piet! luister eens na de klok!

(Piet een poos later.) Méèster, assiblieft, hij laidt!

Oogen toe en handen samen! Stil allegaar! Het *onze Vader* wordt opgedreund, waarin onder anderen voorkomt: „leid ons niet in geen verzoeking!"

Wij vroegen den meester ons eenige zijner opmerkingen over de dorpsspraak mede te deelen.

„ Ik zal trachten u wensch te voldoen." Thans zou geen meester dat durven, kunnen, of mogen zeggen; „ u WEN wensch," zou het basgeluid doen hooren.

Eerst over de klinkers.

a . kort . . . . . . De korte *a* wordt hier als overal elders uitgesproken: dat, kam, enz. Deze korte *a* wordt *o* in het voorzetsel, af, in den uitgang, schap, en gebragt en gedacht.

Ofbreken, het looapt mit im of; ik weet er iet of; vrinschop, bóschop, gebrocht, enz.

a . . . lang . . . . Doorgaans als de Haagsche ae, iets gerekt: daaed, vaeder, enz.

aa, zamengest. met *i* . . . . Dan niet de Haagsche klank, maar open, zoo als in het woord *dat*, doch lang. Kraai, maaijen.

aa met *u* . . . . als *ou*: flouw, nouw, pouw.

De lange a in *aan* praepos. altijd kort, zelfs met den klemtoon: anspreken, anbot, 't gaaet jouw iet *an*.

e . . . kort . . . . . Volgt de gewone uitspraak in geb*e*d, w*e*t, k*e*rk, enz. Doch die korte *e* heeft buitendien nog *vier* verschillende klanken, bijna uitsluitend als er eene r op volgt.

1° als *a*, in *stark*, *zark*, *scharp*, voor, sterk, enz.

2° als *o*, in *gorst*, *korsen*, *dortig*, *vorsch*, voor gerst, kersen, dertig, versch.

3° in eene menigte van woorden als de duitsche ö omtrent, of volmaakt zoo als de Amsterdammers hunne dop*eurre*tjes uitspreken: *örgens*, *hörrebörrig*, ook *wörreld*, voor, ergens, herberg, wereld.

4° Opmerkelijk is, dat de *e* in *i* verandert alleen in het woord *vichten*, vechten.

e . . . lang . . . . Breed uitgesproken, in béèst, léèren, zéè enz.

Als *ei*, bijna *ai*, in, deilen, gemeinte, teiken, vleis, enz.

Als *ie*, in *ien*, *twie*, *stien*, *bien*, *allien*, *miening*, een, twee, steen, been, enz.

Als zuiver *é*, in lezen, ketel, zeker, beker, leven, enz.

Als *eu*, in *deuze*, *zeuve*, *veul*, *teugen*, enz. deze, zeven, veel, tegen.

e met *i*, of *ei*, zonder uitzondering als *ai*, of omtrent *aai:* de maand Mai, de maid, Hain, wijshaid, klain, Laye (Leijden), laiband, haigrond enz.

e met *u*, of *eu*. Geene aanmerking.

ee met *u*, of *eeuw*, breed, als: eeow, leeow, meeow. Alleen in sneeuw is de geheele klank *o*, en zegt men *snow*, het *snowt.*

i . kort . . . . . als gewoonlijk in, dik, wit, is, kin enz.

Als eene korte *u* in, dit, ik wil, Willem enz., dat klinkt als of er stond, *dut* of *dutte*, ik *wul*, *Wullim*, *gusteren*, *zundag*, *sunterdeklaas*, *sunt* (sints, sedert).

i verlengd met *e*, of *ie*, in de monosyllabes min of meer afgescheiden: zi-en, zi-el, di-er, hij vi-el.

*ie*der, ja ook *ie*mand luidt, ijder, ijmant.

o kort .... Tweederlei gelijk elders.

1° dof, in: bot, dof, vol, stoffel, enz. en

2° scherp, in, pot, hof, volgen, stof, enz.

Hij störft, örft, praesens. Hij sturf, praeterit. esturven. part. De korte *o* stuitende op *r* wordt in ettelijke woorden ö (zie boven *e* n° 3): dörp, körf, körfstok, zörg, mörgen.

De korte *o* wordt ook zuiver *u* in esturven (gestorven), bedurven, geürven, alle participia. Ook nog in zun, zunde, een wunder, zundag, zunder, enz.

o .. lang ... Al wat Siegenbeek met twee oo's opgeeft, wordt zonder uitzondering breed, als *oa*, nagenoeg als te Deventer in, *boven*, maar langer uitgesproken: booam, rooaije kooal, zin Hooaghaid, een hooap, kooaper (acheteur).

Siegenbeek kon geen teeken aangeven, om dien klank *oa* van den klank *ó* te onderscheiden, als de lange *o* op eenen medeklinker stuit. De uitspraak is evenwel geheel verschillend in *booard, pooart* enz. van *nóórd* en *vóórt.*

De zoogenaamde zachtlange *o* van Siegb., of zijne ééne *o*, klinkt vrij algemeen als de zuivere ó: óver, tóren, stienkólen, kóper (metaal), de hoop.

Hiervan wijken af: kommen, butter, schuttel, de zeumer (lang), de keunink, deur (praepos.), weunen, enz.

De klank van *oe* in, Woensdag, ja, de uitspraak van het geheele woord is mij moeije-

lijk aan te geven: het gelijkt naar, Weun*ds*-dag.

o met *e* . . of *oe*. Van de woorden, die wij met *oe* spellen, zullen, welligt, de helft dien klank doen hooren, en de andere helft dien van *ou*.

Als *oe*, in boer, goed, boel, roem, koen, koets, hij VROEG, hij sloeg, de loef, en vele anderen; doch, zoo ver ik weet, in niet één, waar de *k* op *oe* volgt.

Als *ou* dus alle die op *k* uitgaan: bouk, douk, kouk, ik zouk, ik vlouk, enz.

Maar ook als *ou*, in VROUG (bij tijds) boug, prouf, prouven, drouvig, de rouf, houf, roupen, stoup.

o met *u* . . of *ou*. Geene aanmerking: alleen het bekende, sch*oer*, voor schouder.

oo met *i* . . of *ooi*. Altijd lang en breed: fooai, mooai, enz.

oe met *i* . . . *oei*. Niets aantemerken.

u . . . kort . . . . . als gewoonlijk: zuster, suf, druk enz.; doch *regge* voor rug; *pet*, *petten*, voor put en putten. Ook nog stik, (stuk), Sunt Jan (St J.), sunt (sints, sedert), schilpen: doch dit schijnen zoo al geene uitzonderingen, dan bijzonderheden te zijn.

u . . . lang . . . . Gewone uitspraak in, uur, buur, guur, huur, enz.

Als *ie*, in *vier* (vuur), *stieren* (sturen), *dier* (duur), enz.

Menigvuldiger is de klank *ou* voor *u*: douwen, jouw, grouwzaam, houwelik, spougen (spuwen), de louwte, enz.

u . . met *i* . . . of *ui*, de gewone klank in, druif, huig, kruik, kuil, ruim, ruit, sluit, enz.

In eene menigte anderen, bijna uitsluitend op t, heeft *ui* den klank *ai:* een dait, taitpot, bait, flait, spait, stait, enz.

Nog zegt men *kaijeren*, voor, kuijeren, en br*ull*oft, voor, bruiloft.

ij . . . . gewone uitspraak (1) in azijn, fijn, gelijk in duizend anderen.

Doch als *i*, in mijn, zijn, en in den uitgang *lijk:* min zeun, zin nééf, kwalik, enz. Ja, zelfs, Noortik, Kattik, Frankrik, voor, Noordwijk, Katwijk, Frankrijk.

Nu nog iets over de Medeklinkers.

b . . . . . . de zachtere zuster van de p, heeft boven hare mede-zachtere zusters, zoo als de v en z, vooruit, dat zij tot sluitletter eener lettergreep kan dienen; niet alleen gelijk de zachte *d;* want deze sluit wel eene lettergreep, maar met verloochening van haar karakter, dewijl men meestal de *t* hoort; maar de b blijft zuiver b in, een kreb, mijn beb, de schub, ik schrob, ik krab.

c . . . . . . komt niet in aanmerking. De schoolkinderen spellen bé, a, ba; cé, a, sa; cé, é, sé; cé, o, so; cé, u, su.

d . . . . . . De eerste letter van den naam

(1) Mij is maar eene uitzondering bekend: *Rainsburg* zegt men voor Rijnsburg.

van zijne helsche majesteit. Moet men het ook dáár aan toeschrijven, dat de schroomvallige dorpelingen zulk een afkeer van haar hebben en haar ontwijken, waar zij maar *kunnen?* of er anders de t voor nemen?

Ambot (aanbod), koort, Got, raân (raden), raaijen (raderen), laan (geladen), laaijen (laden), zooijen (zooden), rijen, zij déèn, dalik (dadelijk), ik há (ik had): zelfs soms vóór eene vokaal, Laijen (de stad Leiden), mekaer (malkander), een anjer of een aer (ander); de wind is noorlik. Stashuis, schalis (schadeloos, in den zin van veronachtzaamd), Amstram, Rottram, enz.

f, g, k, niets, dan dat de g met n, als in gang, tang, niet gekeeld wordt.

h . . . . . . laat de aspiratie weinig hooren, minder althans als in Zeeland. Hoe deftiger, hoe statiger men leest of spreekt, des te meer verkeerde aspiratie: *wie hooaren eeft om te ooare, die ooare.*

j . . . . . . in diminutiven met *d* of *t* is het *je:* laantje, paadje, enz.; anders is de diminutief altijd *ie:* doossie, grappie, kassie, enz.

l . . . . . . de eerste letter van *liefde*, en daarom welligt sterk vastgehouden of verdubbeld. Zallif, kelok (klok), vollik, vastelavind, kullik (kurk), aaellebes, allebast.

m, n, p, q, s . . . niets.

r . . . . . . zie *l*, aaerebaaijen, arrebaaijen, arreme, enz. (aardbeziën, arbeiden, armen)

t . . . . . . gevolgd van *s* hoort men niet: koes, mus, frassen, knusselen, klossen, mes-

selaar, kaasbal, taastol. — Men laat de t
wel eens weg in, wat, dat.
w . . . . volkomen op zijn Engelsch!
oewel of owel, voor wel, en zoo overal.

D.

ZAANDAMMER GUURTJE.

1770.

1.

Main speulmaaisies, 'k wil niet zwaige;
'k Heb lest in de(n) Haeg eweest;
Al dat slepe, draaije, naige
Speult me staeg nog in me geest.
Wet benne deĕr de maaisies vrind'lik!
Ze kaike stout het manvolk an.
Maer ze benne niet zoo zind'lik
As de maaisies van de Zaen.

2.

In wet zitte(n) al die kleêren
Los en slordig (1) om et laif;
Neen, dat zouw'ik niet begeere (2).
» Foei! wet is je kleeding staif;"

---

(1) *Slordig* wordt in dien zin niet gebruikt; men zegt liever *slòf*, hebbende de ò den klank als in *hof*. *Slordig* beteekent, gescheurd; *slòf* daarentegen is ruim, niet passend naar 't lijf.

(2) *begeeren* is niet gebruikelijk. Men zegt er liever: *dat zou me niet laike*.

Zaai ien jufvrouw; »Lieve maaisie,
   Je wezentje(n) is veul te mooi.
Pas main Juste voor een raaisie;
   Schik je nèê de Haegse tooi.''

3.

'k Zaai: »Jufvrouw, dat zouw niet passe,
   Want wai maaisies van de Zaen
Benne dèêrtoe niet op'ewasse:
   Ik zou gouw verlege staen.
Wouw ik hier gelach verwekke (1),
   Kleede me nee de Haegse zwier;
Neen, je zelt niet mit me gekke,
   Elke plaes het zain manier.'' —

4.

'k Most toch Haegse kleere dreêge,
   't Linne krige ze uit de kas.
Maer ik zug toch van me leve
   Nooit zu'k linne geel as was.
'k Most ekapt; 'r kwam en kapper.
   O, die stonk zoo as en bok.
't Was en raere Franse snapper,
   Mit en butterfette rok.

5.

Die begon m' in 't heêr te trekke,
   'k Wier zoo boos, zoo fies, zoo naer,
In zaai: »Heerschip, alle gekke
   Op ien stokkie bai mekaer.

---

(1) Deze regel is niet overeenkomstig het gebruik. *Verwekken* kent men niet in de volkstaal; 't is daar *an 't lagchen make.*

Mien je main nog meer te kwellen?" (1)
Toe zaaid 'i drie woorden Fransch,
Die ik nooit weer zel vertelle,
Ik verliet die gek althans (2).

6.

'k Mag de Haegenaers wel laije,
As je me maer looven wil;
In ik denk ook wel bai taije:
Ze benne zeker ook goed slag.
Maer al kwam ik zelf te trouwe
Met Oranjes jongste zeun,
'k Wouw toch nog gien kapper houwe,
'k Kwam er ook niet met me weun. —

---

(1) *Kwellen* wordt wel in de Rijp, maar niet aan de Zaan gebruikt; men zegt er altijd, plagen.

(2) Deze regel is even min in den geest van oud Zaanlandsch; men kent er geen *verlaten*, en geen *althans*.

T. E.

AANMERKING.

Het is niet wel doenlijk het eigenaardige van de IJ in de Zaanlandsche uitspraak voor te stellen; *ai* komt er misschien het naaste bij: *ei* wordt duidelijk van *ij* onderscheiden, en klinkt in den mond der ouderwetsche Zaankanters als *aai*. Zoo is het *heiblok* in den oliemolen altijd een *haaiblok*.

ui zweemt soms naar *oi*, soms naar *ooi*. Men zegt er altijd *looi*, voor, *lui*.

aai is in alle woorden *ee*, doch met eene eigenaardige onderscheiding van de gewone *ee* zwemende naar *eei*.

ee daarentegen is dikwijls *ie*.

Het augmentum *ge* van het participium verliest de *g*, even als in deze provincie; men zegt *eweest*, niet *geweest*.

De *n* wordt bij de stomme uitgangen altijd onderdrukt.

Opmerkelijk is het ook dat *aa* nooit in *ee* f *eei* verandert, wanneer zij eene verlenging van de korte *a* is, als in *dag*, *dagen; slag*, *slagen* enz.; die Zaanlandsche *ee* is de onveranderlijke *aa* uit, daar, waar, schaar, aarde, naald, na, schaap enz. waarvoor men

aan de Zaan zegt: deer, weer, scheer, eerde, neeld, nee, scheep, enz.

Vele eigenaardige woorden en uitdrukkingen moet ik achter wege laten, om niet uitteweiden; alleen nog wil ik dit aanstippen, dat men gaarne de stopwoorden *nou* en *hoor!* in de reden mengt.

T. E.

SUNTE MAARTENS LIED,

WELK DOOR DE KINDEREN TE MEDEMBLIK, TEGEN SLAGTTIJD LANGS DE STRATEN GEZONGEN WORDT.

Sunte Maartens veugeltje
Zat al op ien heuveltje,
Zat al op ien stokje
Met zijn rood rood rokje.
Sunte Maarten had een koe,
Hij had er gien hooi noch gras toe.
Is i vet of is i mager,
Alderheiligen moet i slagen
Met een moker voor zijn kop:
Hangt em aan de ballik op.
Sunte, Sunte Maarten!
De kalvers dregen staarten,
De koeijen dregen horens,
Kerken dregen torens,
Torens dregen klokken,
De meisjes dregen rokken,
De jongens dregen broeken,
Ouwe wijven skorteldoeken.
Hier weunt een rijke man,
Die veul geven kan;
Veul zel i geven,
Lang zel i leven,

Zalig zel i sterven,
Den Hemel zel i erven.
God zel em loonen
Mit honderd duizend kroonen,
Mit honderd duizend rokjes an,
Deer komt Sunte Maarten an!

(Dit liedje werd voortijds op St. Marten in al de provincien van Nederland door de kinders gezongen, ook in Friesland en Oostvriesland. Tot voorbeeld zal 'k hier nog bijvoegen, zoo als 't op den klank af te Elburg door de kinderen opgedreund wordt. De Heer HAASLOOP WERNER, mij hetzelve zendende, doet 't van de volgende aanmerking voorafgaan.

J. H. H.

Op *Sinte Martens avond* gaan de arme jongens langs de huizen om te bedelen: één derzelven is alsdan voorzien van eenen grooten uitgeholden rooden bietwortel, of geelen wortel, of eenen komkommer, waarin een brandend kaarsje op een' langen stok zich bevindt. (1) Voor iedere woning, waar alsdan wordt aangescheld, zingen zij:

Sonter, Sonter Marten!
De kalvers dragen starten,

---

(1) Wij liepen in Friesland op St. Martens avond onder 't zingen van 't liedje met brandende lantaarns van papier op een stok, en dit was ook Oostvriesch gebruik. Zie de verklaring van 't liedje in het Weekschrift *Frisia*, 1844, nº 5, 6. J. H. H.

De konen dragen hoor'ns,
De kerken dragen toorn's,
De torens dragen klokken,
De meisies dragen rokken,
De jonges dragen broken,
Dee schiiten in alle hoken.
Hier woont zoo'n riike man,
Dee zoo veule geven kan.
Veule zal 'ii geven,
Zaelig zal 'ii leven,
Zaelig zal 'ii starven,
De hemel zal 'ii arven.
Sonter Marten is zoo kold;
Geef en turfien of een holt
Um mii bii te warmen,
Mit miin kolde darmen.
Geef vuur, geef vuur!
Sonter Marten is zoo duur.)

In de zoogenaamde *Streek* tusschen Hoorn en Enkhuizen, zingen de kinderen, wanneer het laatste voer hooi wordt binnengebragt, het volgende:

De wumpel,
De strumpel,
De kanne mit bier,
Die hebben we hier,
Op ons pleizier;
Zoetemelk en roome:
Jan Dirkse is mijn oome.
Peet Trijn dat is mijn beste moer.
Deer gaene wij mee op 't leste voer;

't Leste voer op have. (1)
Koeijen en peerden staen op stal,
Vette verkens liggen in 't hok.
Ootje, pas op je brijpot,
Dattie niet overlopt.
Hansje met zijn linkerpoot
Het 't allemael omestoot (2).
Poesje mit zijn lekkere bek,
Het 't allemael opfret (3).

HET SCHOMPELEN.

Jan Schompeltje loos,
Jan Dirksen loos,
Jan Dirksen van Spierdijke,
Hij maekt zijn Joosje rijke,
Hij met zijn vergulde knoope.
Skik vooruit,
Skik achteruit,
Al in de zoetemelliks-kuit.
Wat hael ie er uit?
Een klein kintje.
Hoe mot dat kintje hieten?

(1) *Op have*, is van het land.
(2) Omgestoten.
(3) Opgevreten.

Sinnekatrijn of Pieter;
Sinnekatrijn of Jurriaan.
Leet de peerden gaauw beslaen; (1)
Leet de regen maer overgaen;
Leet 't zonnetje skijne
Achter de groene gardijne.
An de Noordik
Deer binnen ze rik.
Deer eten ze bol mit krenten.
En weerom zouwen ze dat niet doen?
Ze leven der van de renten.
Een, twee, drie, vier, vijf!
Houd de schompel stijf.
Een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeuven!
Houd de schompel teugen.

* * *

Het volgende stukje is in het Colhorner dialect. Colhorn is een dorp drie uren van Medemblik aan den zeedijk, een uur van Aartswoude.

Daer sain maine vrinden!
Weest willekoom alhier,
En wilt maar binne kome;
Gij hoeft hier niet te skroome,
Want hier is goed kartier.

Daen sellen wai iens drinken,
Al met ien blaaide geest,
Ien mondtje vol jenever,
En danken daen den gever
Van het familiefeest.

(1) Laat spoedig doopen.

Kom, laeten wai wat praeten,
En dat al met pleisier.
Nou willen we potje kooken,
Daen zellen we eens rooken;
Ons baes is officier.

Kom, willen wai nou drinken
Het water kookt op 't vier.
Wilt maer stikken snaaijen
En wilt niet langer baaijen:
't Is al ellef uur.

Skikt nou maer aen de tafel,
't Steet alles nou opdischt;
Beskuit en bollen, wilt weeten,
Dat is ien voedsaem eeten,
Als ik niet bin vergist.

Nou, vrouwtjes, aen 't snuijven,
De smokkel (1) is edaen,
En wilt nou maer wat praeten
Van mooije gladde plaeten,
Zoo as de taid voortgaet.

De manluij bai 't haerdje,
Die knollen (2) met geweld;
Terwail dat de paling,
En dat al zonder draling,
Te viere wordt esteld.

(1) *Smokkel*, koffijdrinken.
(2) *Knollen*, praten.

Kom, kok pas op den ketel,
Op 't skuijmen let vooral,
En wilt niet ard opstoken,
Want 't moet zagtgens koken,
Na dat 't me wel bevalt.

Kom, repje bij de tafel!
't Steet op 't gaetjebak (1);
De vurk in de handen,
En bait met uw tanden
En eet op uw emak.

Daer roept er één om drinken,
De teepot steet op 't vier,
En wilt maer ard op stoken,
Daen sel 't skielik koken;
't Is altemael pleisier.

Aij, wilt nu langsaem zingen,
Al in 't skemerlicht;
As zij van 't melken komen,
Wordt 't kopje op enomen;
Dat geet as ien lier.

Wel, vrouw, wil 't vlaisch maer aelen
Esneden met pleisier,
En wilt uw laif vol eten
En suijpen, wil 't weten,
So roept ons officier.

---

(1) *gaetjebak*, vergiettest.

Kom, laeten wai daen skaiden
Al uit dit skoon kartier.
Ik wensch U allen zegen,
Esontheid op uw wegen,
Tit datje weerkomt hier.

ROERMONDER TONGVAL.

Euver innigen tiet ging (1) ig ens (2) wanjele euver et (3) schaur (4) langs de Maas en vonj dau eine boer, dê (5) sig spooide om nau hoes te komme. Ig hat gêr gewete wovandan dê mins waas en had hem gêr so get van sien dörp (6) gevraugt; want so allein te wanjele is gein aardigheid. Vruntschap, säg ig, wie laat iss-et? — Veer oere, meneer. — Nog so vreug, en geer spooit ug so: geer hebt (7) vast haust? — Jau, ig woon te *Echt*, en ig wol neet gêr laat toes komme. —

Ig begóss hem doen het ein en anger (8) euver sien gemeinte te vrauge, en mittét mien geweunte is om de bouteluu nau aai vertel-

---

(1) uitspraak der laatste *g* als in het Fransche woord *étang*.

(2) uitspraak tusschen *ens* en *eins*.

(3) laatste *e muet* der Franschen.

(4) scherpe uitspr. der *sch* zoo als in het Hoogduitsch; de *au* wordt uitgesproken als in het Fransche woord *auteur*. (*Schaur* beteekent een hoogen steilen oever langs het water.)

(5) *ê* als in *être*.

(6) hoogd. ö.

(7) uitspraak der *e* zoo als in *geraas*, *getal* enz. of de *e* muet der Franschen.

(8) *ang* zoo als in angst, zonder de *g* veel te laten hooren.

selkes van hekse en spoke en son deuntjes outen aaijen tiet te vrauge, vroog ig hem aug, ofter gein plaatse in *Echt* of in de hei in de omstreke ware, wo so get van vertelt (9) wurt. Doen zagter mig onger (8) angere (8) det in den Egterbóss op de hei, ein plaats waas, die de *kêtel* het (10); det is ei groot gaat mit minse henj gemaukt, wo waal ei gans hoes in kan staune (11). Die plaats mot schrikkelik alt seene (11), zagter, want dau van wurt vertelt (9), det euver heel, heel langen (12) tiet, wie hie nog euveral Reuse woonde, die koel door tjwee (13) groote Reuse sol gegrave seene (11), om dau hoeser te sitte, merre (11), zagter, det motte al aardige kêrels zeen gewêst: want ig heb (7) deks (7) heure segge (14), det die dau tjwintig (13) jaur op gewirkt hebbe (7). De teen eerste jaur hadde se mer altied gegrave songer (15) sig aantesprêke; doen vloog dau eine vogel: „ Kiek ens!" (2) say eine, „ dau „ vlugt eine raaf." „ Nê," zagter angere (8), „ det is ein krei," en doen wirkde se mer veuraan. Weer teen jaur daunau sag dê neine

---

(9) korte uitspraak der lettergreep *telt*, de laatste *e* tusschen *e* en *i*.

(10) korte uitspraak tusschen *het* en *hit*.

(11) *e muet*.

(12) de laatste *n* wordt weinig gehoord.

(13) de *j* zeer kort.

(14) *seg* zoo als in *segment*, en *ge* zoo als het Fransche *gue* in *longuement*.

(15) de *g* wordt weinig gehoord.

weer: „Ig gleuf tog det-et (3) eine raaf waas." „Og kom! kom!" say toen dê neerste, „det „is gein aardigheid. Dou bes (7) mer eine „swetser, mit tig wil ig neet meer wirke;" en hê pakde sien schüb op te rük en gong (8) voert. Doen mos sie kammeraut van ermooi aug oetscheije, en so is die koel begost en neet vêrdig gemaakt.

Me mot bekinne, say mine boer, det die Reuse, wie groot die aug ware, tog neet veur swetsers konne gescholje wêre. Nou is me so neet meer op sie werk.

Dê boer dag mer obbet (11) werk, mer sie vertelselke deei mig wi-jer dinke; want det isset insigste, waat ig ooit van mie lêve hie, nou dees kuntje, van Reuse of van Reusentiet heb (7) heure vertelle, en zeker kan dit vergeleke wêre mit waat gesagt wurt van anger (8) plaatse van Reuse, die berge gemaakt hebbe (7) en onger (1) wêges de zantj out de klompe geschut (*), of get van den (16) drek, dai si droye, hebbe (7) laute valle, wo de heuvels van gekomme seene (1).

Es ose lansman, dê goje vader *Picardt*, 'et vertelselke van de *kêtel* gewete had, dan hatter det seker aug bi de reusehistories in sie book geschreve.

CHARLES GUILLON.

ROERMOND
8. December 1844.

---

(11) *e muet.*
(16) de *n* wordt weinig gehoord.

(*) Zoo vertellen u de boeren op de Veluwe, dat de zandwoestijn, liggende b. v. tusschen de Delle en Elburg, aldaar gebragt is door eenen Reus, die de schoenen onder het loopen vol zand gekregen hebbende, dezelve daar ter plaatse geledigd had. Ik vermoed dat alle deze sagen doelen op het reusachtig ras der voor-historische bewoners dezer landen, de Celten, die hunne woonplaatsen zeker niet aan onze Germaansche voorvaders, dan na de bloedigste botsingen, hebben ingeruimd. Het vroeger aanwezen der Celten op de Veluwe is door de jongste opdelving eener urne buiten twijfel gesteld.

De aanmerkingen op de bovenstaande proeven zijn niet van mij, maar van de Heeren, die mij de proeven geleverd hebben. Die op het *Zaandammer Guurtje* zijn van den Heer TEN ENTEL.

Dr J. H. H.

Lees voor *en* bl. 2, reg. 17, *zoo*.

17

